

Det religiösa momentet i årets valrörelse. : Ett varningsord till kristna v...

Ander, Johan Emil

53 E a Br. 1908

ANDER, JOHAN EMIL

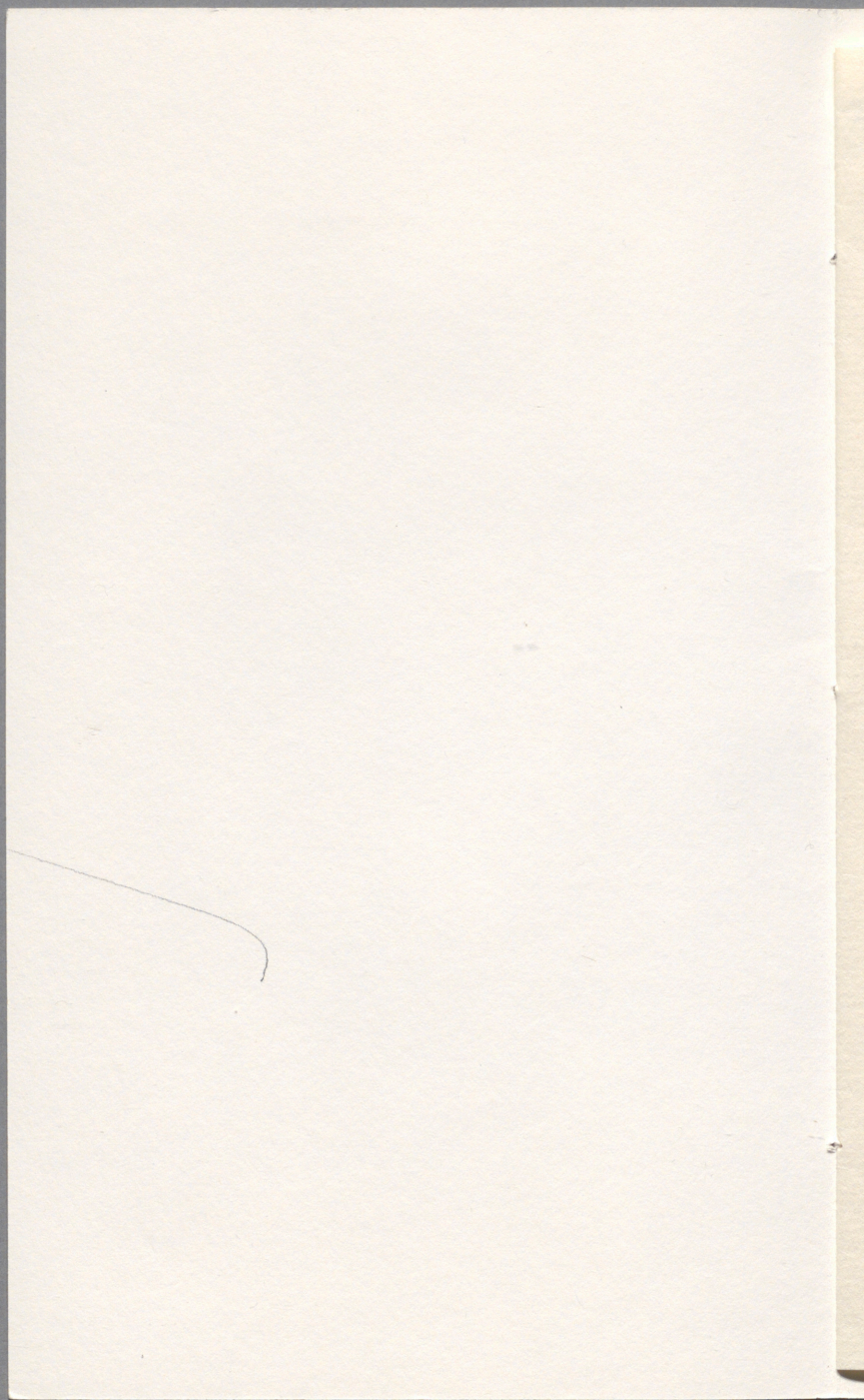
Sv. Saml.

Polit.

Sv.

(B.P.)

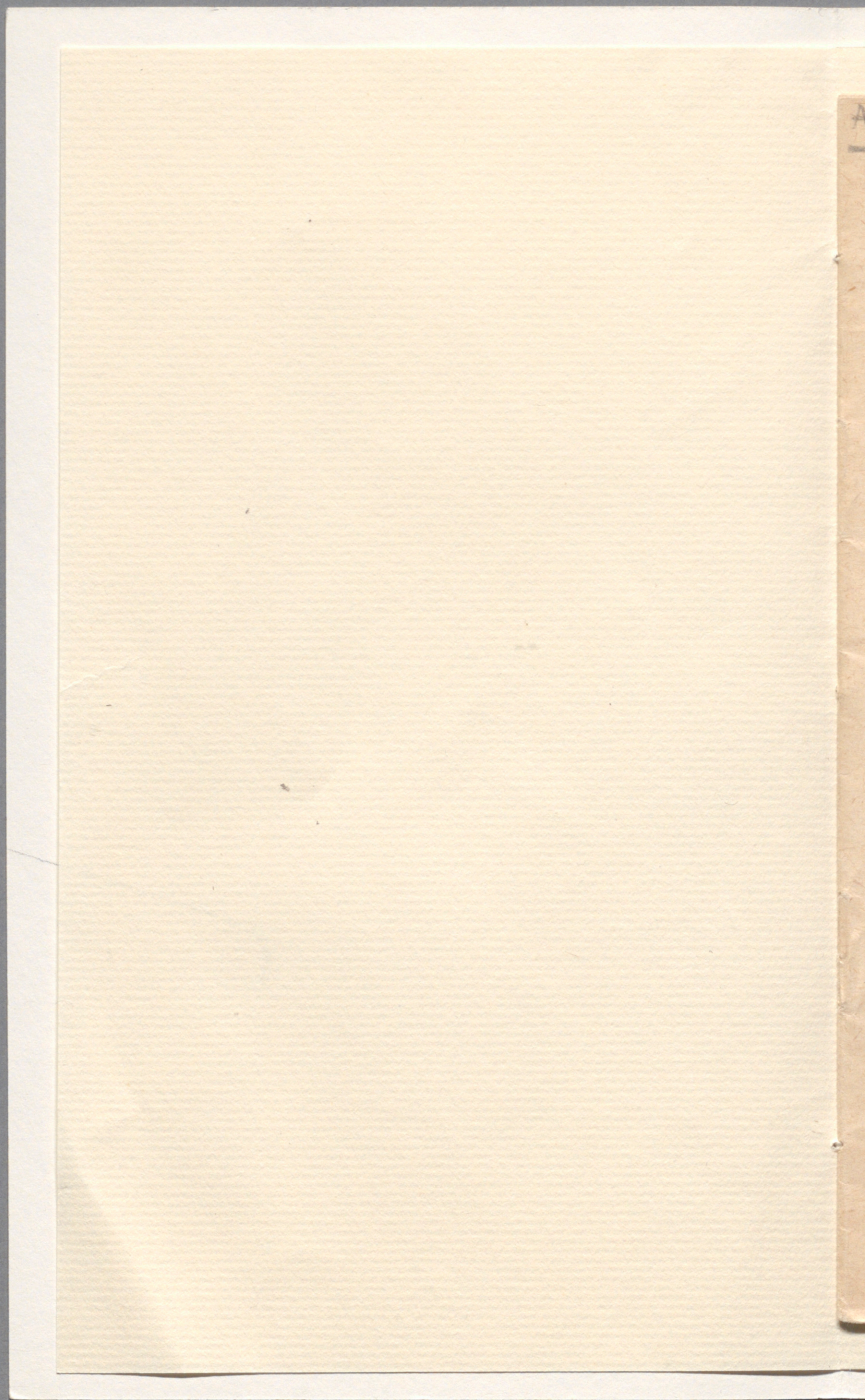
1908

1870

THE ...

...

ANDER, J. E.

Polit. Sv.

(Bv.)

1908

Gif ej din röst åt
din hemlige fiende!

Det religiösa momentet i årets valrörelse.

Ett varningsord till kristna
valmän.

(Särtryck ur Göteborgs Morgonpost)

Det religiösa momentet
i ärels världs.

En samling för tillfället
utgäfvad.

Göteborg 1908.
Elanders Boktryckeri A.-B.

Det religiösa momentet i årets valrörelse.

Att det finnes ett sådant, där-
om vittnar icke blott ett af de val-
program, som utgifvits och på
grund af hvilket en stor partigrup-
pering arbetar för folkuppfo-
strans bibehållande på kri-
sten grund, utan äfven den i
dessa tider högst anmärkningsvärda
företeelsen, att religiöst sinnade val-
menigheter förmåtts att kasta sina
röster på personer, som af sin
partiställning äro hänvisa-
de till samarbete med all
religions fiender, och att de
röstande härvid trott sig handla i
sitt eget religiösa intresse. Detta
förhållande är så allvarligt beklag-
ligt, så rent af ödesdigert, att
vi med några ord måste belysa den
sålunda missriktade valrörelsen.

För alla, som icke blott se utan
äfven fatta betydelsen af att det
samlhälle, i hvilket vi och våra för-
fäder långt tillbaka njutit den bor-
gerliga lagens och den kristna ord-
ningens skydd för vår rätt, vår fri-

het och vår tro, numera hotas af en ny lära, som djärft och brutalt angriper icke blott samhällsordningen och friheten utan äfven den kristna tron och all religion öfver hufvud, för alla dessa kan det icke vara möjligt att nu stå liknöjda och överksamma gent emot denna nya läras anhängare och flitigt agiterande apostlar. Vilja vi försvara friheten och rätten att dyrka vår Gud, bevara det borgerliga samhället på kristen grund och främja ett kristligt umgänge med våra medmänniskor, så måste vi tillbaka-slå dessa angripare och söka förhindra att deras planer vare sig på indirekta eller direkta vägar främjas genom själfva riksförsamlingens sammansättning.

Indirekta eller direkta vägar — det är nämligen så, att den ifrågasvarande lärans, vi mena socialismens, anhängare icke alltid tro sig starka nog att ensamma och fullt öppet och rakt fram närma sig sitt mål, som är det borgerliga samhällets och den

kristna församlingens förintelse. Då gå de till angrepp mot sådana punkter som de tro vara minst väl försvarade, och detta på smygvägar, under betäckning af likasinnade eller religiöst liknöjda bundsförvandter bland det borgerliga samhällets egna anhängare.

En af dessa punkter är just gudstron, religionen.

*

Där ha socialisterna trott, att de skulle möta endast ljunna försvarare för samhället. De kunde vara berättigade att tro så, ty den religiösa liknöjdheten är stor, särskildt bland de politiskt »frisinnades» ledande krafter, där den för öfrigt istor omfattning efterträds af ren religionsfiendtlighet och gudsförnekelse. Där kunde alltså bundsförvandter uppbringas, allenast man ginge fram med tillbörlig försiktighet. Det gällde då att icke angripa det väsentliga i religionen, icke själfva gudsbegreppet, icke det egentliga tros-lifvet — ty då blottade man sin hemliga afsikt — utan det me-

ra yttre och formella, såsom församlingsordningen, religionsundervisningen o. s. v. Man fick icke säga i valtider och valstrider, såsom man annars säger, att religion är humbug och lögn, att ingen gud finnes att tro på och ingen himmel att hoppas — ty då väckte man alla innerst i sitt hjärta kristna ur deras liknöjdhet och riskerade att möta ett starkt försvar på den hotade punkten — utan man måste börja med att angripa t. ex. statskyrkan, dess »ceremonivång» och dess »döda präster», så kunde man få med sig alla de kristna, som af mer eller mindre goda grunder icke trifdes så väl i de af statskyrkoförsamlingarna uppbyggda tämplerna som i de missionshus och frikyrkor, där de kunde hålla gudstjänst i nya och friare former och ofta nog äfven funno ett mera intensivt religiöst lif. Det gick icke an att säga: bibeln är lögn, ty då fick man med sig endast de rena gudsförnekarna af olika partier — och knappt alla dem — utan man fick börja med att angripa »bokstafsträldomen» och »katekesplugget» och fortsätta med de

döda prästerna och »den otidsenliga religionsundervisningen i skolan» och »statskyrkans förlamande makt öfver folkundervisningen». Då skulle man nog få med sig: 1:o) allt ungt och gammalt folk som på grund af närliggande svåra naturhinder aldrig kunnat få något annat ur katekesen än den torra bokstafven, 2:o) alla de frikyrkliga, som uppreste sig mot statskyrkans band så väl i skolan som i lifvet, 3:o) alla de den nya praktiska tidens människor, som vilja reformera folkskolan till yrkesskola och för det timliga lifvets mångahanda bestyr aldrig ha tid att hos sig själva eller sina barn odla en tanke på det eviga, slutligen 4:o) alla som funnit sitt »förnuft» förbjuda sig att tro på Gud eller åtminstone vilja skapa om honom till en helt annan Gud för barnen, än han var för fäderna.

Där är fälttågsplanen, och där äro bundsförvandterna.

Ett skenangrepp mot statskyrkan medan man samlar sig till ett hufvudangrepp mot guds-

tron, och mot det kristna samhället!

En armé, hvars officerare och hufvudtrupper äro socialistiska eller frisinnade gudsförnekare, hvars menige man och reserver bestå af frikyrkligt lifaktiga och statskyrkligt liknöjda eller alldeles oreflekteradt kristendoms- och prästfiendliga människor, blandade om hvarandra.

Det är ett otroligt skådespel. Men det är faktiskt, aktuellt: det tilldrager sig i dessa dagar under våra egna ögon.

*

Huru stor faran verkligen är, anar man redan när man lär känna den ofantliga olikheten mellan stridsledningens hemliga (d. v. s. icke officiellt erkända) och dess offentliga papper.

Officiellt är socialismens ställning till vår kristna tro uttryckt genom den toleranta formeln: »religionen är en privatsak».

I denna fallgrop ha tusentals allvarliga människor stupat ned och

aldrig kommit därur. De socialistiska läromästarna ha börjat med att lämna deras religiösa åskådning åsido men undergrävt deras samhällstro, och när så samhällsfiendligheten var gifven, ha de på denna grund byggt upp fiendskap mot samhällets kyrka, fortsatt med att underminera allt kyrkligt intresse öfver hufvud och lämnat den sålunda bearbetade först på ruinerna af hans gudstro — allt under det de lallat sin bestickande visa om religionen som privatsak.

I hemlighet — d. v. s. i tidsningar och småskrifter som icke äro afsedda att spridas bland de troende, utan vilja väcka hat mot religionen hos dem som ännu blott äro religiöst liknöjda — där låter det på annat sätt. Man kan ur den socialdemokratiska prässen samla oändligt mycket, som en någorlunda finkänslig människa med till och med ett rätt sofvande religiöst sinne ej kan läsa utan vämjelse och rysning.

Se här några få utdrag:

»Det går lätt att dö, då man är god vän med Jesus Kristus! Hur många hundra tusen gånger har inte detta påstående gjorts

af dem, som på ett eller annat sätt ha med religionslärarekallet att göra, och hur ofta upprepas det icke från statskyrkans predikstolar eller frimicklarnes katedrar?

Själftva fan lär känna sig stucken och förtretad öfver det ideliga och för dödsrikets fasor skrämmande påstående, enkannerligen då svartrocken eller läsarmamsellen traskar till sjukbäddarna och pinar himlens salighet på de i dödens käftar flämtande människobarnen. — —»

*

»För det första är jag öfvertygad om att hela statskyrkan och alla dess präster — icke bara en och annan, utan hela högen — är en humbug, från hyilken jag för min del tager afstånd så långt jag kan. För det andra ha kamraterna allmänt, på såväl möten som i dagligt tal, sagt sig hafva samma mening i denna fråga som jag.»

»— — — för det klassmedvetna proletariatet, kan aldrig den vidriga förfäelse och humbug, som heter kristendom, vara annat än en fiende.

*

Fäster vi en granskande blick på de helighetsväsen, som funnits och ännu uti mängd finnas i våra läsaressällskap, så frestas man att anse den kristna religionen vara, till — dels för skurkar och be dragare, dels för fånar och sinnessvaga. — — —

*

»Och då sålunda religionen är ett hinder för arbetarerrörelsens frammarsch, ty den beror ju på, huru helt hvarje

man går upp i densamma, så bör partiet rikta sin agitation ej endast mot statskyrko-religionen eller kristendomen, utan mot allt hvad som med rätta bör betecknas som religion.»

Detta sista citat stämmer ju icke med påståendet, att religionen får vara en privatsak! Här är det en partisak att utrota religionen.

*

Men hela vidden af faran inser man först nu, när man öfverskådar icke blott den socialistiska stridsledningens och själfva stamtruppens ställning, utan äfven beskaffenheten och styrkan af hjälptrupperna.

Det är hela vårt liberala parti, som ingått bundsförvandtskap med denna religionsförföljande fiendehop, socialdemokraterna, och ändamålet med denna allians, hvilken redan vunnit valsegrar i alla delar af vårt land, ej minst i västra Sverige, är öppet erkänt detta: att högern, d. v. s. Allmänna valmansförbundet — som vill bevara samhällsordningen och folkuppfostran på kristen grund — måtte för-

hindras att vinna majoritet
vid riksdagsvalen!

Det rent samhällsfiendtliga syf-
tet med denna obegripliga allians-
framgång bland annat däraf, att då
alliansen ger en socialist —
samhällets erkände fiende — ett
riksdagsmandat, de liberala tid-
ningarna förkunna denna tilldra-
gelse med jubel och glädje såsom
öfver en seger för deras eg-
na. Ett borgerligt parti i gladt och
intimt samarbete med ett omstört-
ningsparti, som vid första möjlig-
het skall tränga ut hvarje liberal
eller annan borgerlig ur riksdagen
— vi ha redan denna månad flere
exempel — detta är ju det renaste
vanvett, men det är en händelse för
dagen; det är, för att bruka de
ord som den 7 i denna månad ytt-
rades af en varmhjärtad och fram-
stående valmötetalare i Göteborg,
— det är »dagens stora skan-
dal».

Och skandalen blir icke mindre
därför, att en eller annan verkligt
kristen, men af sin politiska fri-
sinthet förvillad man låter bruka
sig som redskap i alliansens tjänst

eller till och med är villig att mot-
taga ett riksdagsmandat, som bin-
der hans röst vid den politik allian-
sen utstakar. Alla må beklaga en
sådan man, alla borde ha nog klart
förstånd att icke följa honom.

*

Formkristna och skenkristna fin-
nas i alla politiska läger, de kon-
servativa icke mindre än de liberala.
Vi skola icke berömma oss af nå-
gon djupare kristlighet på någon
sida, men på båda sidor kommer det
yttre skenet mången gån från en
halfslocknad inre låga, som blott be-
häfver en pust af religiös eller sam-
hällelig fara för att åter tändas och
elda till handling. De konservativa
hade sofvit så länge, att de icke
sågo huru religionslösheten fick
öfverhand och vållade fördärf bland
folket; men så tog den organiserade
sambällsfiendskapen äfven religions-
fiendskapens form, och då våknade
de konservative: samhällets fara
väckte dem till insikt af religio-
nens värde. Nu var det dem åter
levande klart, som i gamla dagar,
att utan religion kunde samhället
icke bestå.

Då var det som Allmänna valmansförbundet uttalade sin paroll för årets val, front mot socialismen, till värn för samhällelig ordning, borgerlig frihet och kristen tro.

Då var det de konservative inbjödo de frisinnaade till gemensam kamp mot det borgerliga samhällets och kristenhetens inre fiender.

Men då var det också som de frisinnaade svarade genom att i stället alliera sig med just dessa samhällets och kristenhetens fiender!

Är det möjligt att kristne frisinnaade skola framhärda i det valförbundet?
